

Vrhovno sodišče potrdilo oblast delavskega odbora

Federalna sodišča ne morejo razveljaviti izdaj volitev glede reprezentacije delavcev pri kolektivnih pogajanjih, katere odredi odbor na podlagi Wagnerjevega zakona. Odlok udarec Ameriški delavski federaciji

Washington, D. C., 3. jan.—Federalno vrhovno sodišče je včeraj v treh separatih odločilih, da Wagnerjev zakon izrečno prepoveduje vmešavanje federalnih sodišč v postopanje delavskega odbora glede odreditve volitev o reprezentaciji delavcev pri kolektivnih pogajanjih. Na podlagi tega zakona ima delavski odbor pravico proglasiti unijo, ki dobi večino glasov, za edino predstavnico delavcev pri pogajanjih.

Sodišče je odločilo, da ima delavski odbor pravico razpisati volitev glede reprezentacije delavcev pri kolektivnih pogajanjih brez vmešavanja ali revizije s strani federalnih sodišč. V teh zadevah ima odbor v smislu Wagnerjevega zakona popolno oblast.

Mnenje članov vrhovnega sodišča je podal Harlan F. Stone. Ti so zavzeli stališče, da Ameriška delavska federacija ne bi smela na podlagi Wagnerjevega zakona napadati delavskega odbora, ker je proglasil Mednarodno unijo pristaniščnih in skladiščnih delavcev, včlanjeno v Kongresu industrijskih organizacij, za predstavništvo vseh delavcev na zapadni obali pri kolektivnih pogajanjih. Ta je dobila pri volitvah, ki so se vršile v juniju 1938, 967 izmed 12.860 oddanih glasov. Ameriška delavska federacija se bi morala pokoriti izidu volitev in razsodbi delavskega odbora, ne pa tirati zadeve pred sodišče.

Voditelj ADF so trdili, da ima Mednarodna zveza pristaniščnih delavcev, včlanjena v federaciji, večino med delavci v nekaterih delavnicah, toda volitve so pokazale drugačno sliko. Delavski odbor je posegel v boj med unijama ADF in CIO in odredil volitve, pri katerih je dobila slednja večino glasov. Odbor je nato proglasil unijo CIO za predstavništvo vseh pristaniščnih in skladiščnih delavcev na zapadu pri kolektivnih pogajanjih.

Preiskava drhalskih aktivnosti

Naznanilo justičnega departamenta

Washington, D. C. — (FP) — Uradniki federalnega justičnega departamenta bodo študirali rekorde senatnega odseka, kateremu je bila poverjena preiskava zatiranja civilnih svobodnjakov v Californiji in drugih zapadnih državah po grupah "vigilantov" v službi industrijskih magnatov, ki bi radi uničili delavske unije. Tako je izjavil Frank Murphy, načelnik departamenta.

Murphy je v razgovoru z reporterji dejal, da bo njegov departament storil vse, da zaščiti pravice ameriških državljanov, katere jim garantira ustava. "Poudariti moram, da bomo na stopili proti vsaki organizaciji, ki bi skušala oropati ljudstvo katerekoli svobodščine," je dejal. "Roka justičnega departamenta bo prišla one, ki zanižajo delavcem zajamčene pravice."

Justični departament bo nastopil proti "vigilantom", ki so zlasti aktivni v Californiji, na podlagi po civilni vojni sprejetega zakona, ki določa kazni onim, ki kujejo zarote z namenom, da oropajo državljanke pravic in svobodščin.

Valera zahteva izjemno oblast

Bojazen pred revolto na Irskem

Dublin, 3. jan.—Premier Eamon De Valera bo zahteval izjemno oblast, ko se sestane irska zbornica v izrednem zasedanju, da bo lažje zatiral Irsko republikansko armado, nelegalno teroristično organizacijo, ki agitira za odcep Irske od Velike Britanije. Bojazen je, da se člani te armade pripravljajo na revolto.

Valera, ki je prebil več mesecev v angleških ječah v času svetovne vojne in mu je pretela smrt, ker se je udeležil revolte irskih republikancev l. 1916 proti Angliji, se je zdaj odločil za zatrtje irske teroristične organizacije. On je za spojitve vseh Ircev v svobodni državi, toda to hoče doseči na miren način in z dogovorom z Veliko Britanijo.

Naval teroristov na skladišče orožja in municije v Phoenix Parku zadnji teden je v ozadju zahteve, da Valera dobi izjemno oblast. Teroristi so takrat zasegli veliko količino orožja in streliva.

Sedem oseb, ki so bile aretirane na sumno, da so se udeležile nalaga na skladišče, bo prišlo pred sodišče. Lov na teroriste se nadaljuje in policija je izvedla več hišnih preiskav, da zasači teroriste.

Italijanski poslanik pozvan domov

Veljavnost rusko-italijanske pogodbe potekla

Rim, 3. jan.—Augusto Rosso, italijanski poslanik v Moskvi, bo odpotoval v Rim ta teden, da poroča Mussoliniju o italijansko-ruskim zadevah. Nikolaj Gorelkin, sovjetski poslanik v Rimu, je bil tudi pozvan domov pred nekaj tedni, dasi ni niti predložil svoje poverilnice italijanskemu kralju.

Po poročilih iz zanesljivih virov bodo vse stvari, ki jih je pustil Gorelkin v Rimu, poslane v Moskvo. To pomeni, da se Gorelkin ne bo vrnil v Rim in Rusija ne bo imela začasnega poslanika v Italiji.

Trgovinska pogodba med Italijo in Rusijo je potekla zadnjo nedeljo. Kakor vse kaže, ne bo obnovljena.

Evakuacija Američanov iz poljskih krajev

Moskva, 3. jan.—Evakuacija ameriških državljanov iz poljskih pokrajin, ki so prišle pod sovjetsko Rusijo, se je pričela z dovoljenjem sovjetskih avtoritet. Okrog 200 Američanov se nahaja v teh pokrajinah. Načrt glede evakuacije je sestavil ameriški poslanik Lawrence Steinhardt s sodelovanjem članov sovjetskega zunanjega urada.

Mina uničila več norveških ladij

Oslo, Norveška, 2. jan.—Mina, ki je priplavala v luko Utsire in eksplodirala pod pomočjo, je uničila več malih ladij in čolnov in nekaj poslopij. Utsire je otok v bližini norveškega južnoveškega obrežja. Norveški parnik Luna se je potopil, ko je zadel obmino v bližini pristanišnega mesta Bergena.

Otvoritev zasedanja kongresa

Roosevelt sprejel voditelje

Washington, D. C., 3. jan.—Danes je bilo otvorjeno redno zasedanje kongresa, zadnje pred predsedniškimi volitvami, ki se vrše v novembru. Predsednik Roosevelt bo osebno prečital svojo poslanico pred senatorji in kongresniki, ki se bodo zbrali v dvorani nižje zbornice. Izognil se bo stvarim, ki bi lahko izvale kontroverzo, ter pojasnil oborožitveni program, ki ga propagira.

To se je izvedelo po konferenci med Rooseveltom in demokratičnimi voditelji v kongresu. Konferenca so se udeležili podpredsednik John N. Garner, senator Alben W. Barkley, vodja demokratske večine v višji zbornici, William B. Bankhead, predsednik nižje zbornice, in Sam Rayburn, vodja demokratske večine v nižji zbornici. Razpravljali so o glavnih točkah Rooseveltove poslanice.

Roosevelt je izrazil upanje, da bo zasedanje kongresa kratko in mirno, kar pa je dvomljivo. Opozicija bo skrbela, da zunanjih situacija, evropska vojna in s to povezana vprašanja; ne bo zasenčila notranjih problemov kot so brezposelnost, uravnoteženje budžeta, davki in programi glede sklepanja trgovinskih pogodb.

Francoska pomoč finski republiki

Tisk agitira za prelom z Rusijo

Pariz, 3. jan.—Kako daleč bo Francija šla glede pomoči finski republiki, ki je postala žrtev Stalinove agresije, še ni definitivno znano, je dejal predstavnik zunanjega urada. Francija je poslala že več ambulant in bolničarskih potrebščin Finski, ni pa še povedala, ali jo bo zalagala tudi z letali in strelivom.

V časopisju se je pričela agitacija, da Francija pošlje vojaške čete na Finsko, spremljana z zahtevo, da francoska vlada pretrga diplomatske odnose z Moskvo. Zunanji urad je pojasnil, da obojdi sovjetske agresije po Ligi narodov mora slediti pomoč finski republiki. Kljub agitaciji za prelom odnosov s sovjetsko Rusijo, ni francoska vlada storila še nobenega koraka v tem oziru.

Gradnja delavskih stanovanj v mestih

Washington, D. C. — Dokaz, da "slumski" predeli izginjajo kot posledica programa gradnje cenjenih delavskih stanovanj, vsebuje poročilo, ki ga je pravkar objavila federalna stanovanjska oblast. Poročilo je podprto s statistiko o napredku v izvajanju stanovanjskega programa v 26 velikih ameriških mestih. Zaeno z objavo statistike oblast omenja, da poročilo ne krije vseh projektov, katerih gradnja je bila odložena. Stanovanjski zakon določa postopno podiranje "slumskih" predelov in gradnjo hiš, ki morajo odgovarjati vsem zahtevam sanitacije in varnosti.

Trije "špioni" ubiti v bitki z Rusi

Moskva, 3. jan.—Rdeča zvezda, glasilo ruske armade, poroča, da so bili trije "špioni" neke tuje države ubiti v spopadu z rusimi četami na južnopoljski fronti. Četrta član špijunske grupe, ki je prekrakala mejo in stopila na rusko ozemlje, "je bil ujet in zdaj ni več nevaren." Eden ruski obmejni stražnik je bil ranjen v bitki s špioni. Rumunija in Ogrska sta sosedni sovjetske Rusije na jugozapadu.

FINCI ZAJELI RUSKO VOJAŠKO DIVIZIJO

Več tisoč ruskih vojakov utonilo

FINCI UNICILI 400 TANKOV

Helsinki, Finska, 3. jan.—Podrobnosti, kako so finski letalci z bombami razbili led na jezeru Kiantu in zajeli rusko vojaško divizijo v eni največjih bitk, ki so se dolele vršile med Finci in Rusi, so bile pravkar odkrite. V bitki, ki se je vršila 29. in 30. decembra na vzhodnem robu Finske, je bila uničena ruska vojaška divizija okrog 15.000 moških.

Prva poročila o strahovitem porazu ruskih vojakov so pričela prihajati v glavno mesto finske republike. Ta se glase, da so finski brambovi obkolili najprej 4000 ruskih vojakov na jezeru, pobili okrog tisoč in potem potegnili tesen obroč okrog jezera. Pozneje so obroč odprli v enem kraju, da so lahko nadalje ruske čete dosepele na jezero, naker so obroč spet zaprli in postavili strojne puške ob obrežju. Ponosi so pričele strojničice bruhati krogle na ruske vojake. Ti so se skušali izmuzniti iz pasti, a bilo je že prepozno. Izhod jim je bil zaprt. Dva dni so ruski tanki krožili ob jezeru, da zaščitijo čete, toda napor je bil zaman. Finski letalci so pričeli metati bombe, ki so razbile led na jezeru in večina izmed 15.000 ruskih vojakov je utonila. Finci so ujeli veliko število ruskih vojakov, zasegli 27 topov, 11 tankov, dva oklopna avtomobila, več protiletalskih topov in veliko zalogo drugega orožja in bojnega materiala.

Snežni viharji so ustavili ruske letalske napade na finska mesta. Finsko poročilo pravi, da se je moralo več ruskih bombnikov spustiti na tla. Finci so večkrat sestrelili sedem ruskih bojnih letal, ki so napadla z bombami pristaniščno mesto Abo ob Botniškem zalivu. Na vseh drugih frontah so finski brambovi odbili ruske napade na svoje pozicije in vrgli sovražnika nazaj z velikimi izgubami.

Posebni buletin, katerega je objavilo vrhovno poveljstvo finske oborožene sile, pravi, da so Finci razbili ali zasegli 400 ruskih tankov od izbruha sovražnosti, poleg tega pa so sestrelili najmanj 150 bojnih letal. Število vključuje je one bombnike, katere so najmanj tri priče videle, ko so treščili na tla. To pomeni, da so Rusi izgubili več letal nego jih izkazuje uradno poročilo.

Vest iz zanesljivih virov se glasi, da so finske čete prodrele skozi ruske bojne črte na tisoč milij dolgi fronti, ki se razteza od jezera Ladoga do Arktičnega morja, v več krajih. Posledice tega se že opažajo. Ruske čete se ne morejo premikati od točke do točke na tej fronti. Finski brambovi so večkrat zasedli rusko vojaško bazo pri Attajoku. To mesto leži v južnovzhodnem delu Finske, 60 milj severno od jezera Ladoga in oddaljeno je od ruske meje okrog trinaest milj.

Copenhagen, Danska, 3. jan.—Tukajšnji list Nationalitidende je objavil poročilo, da so finski letalci razbili z bombami ruski vojaški vlak na progi, ki spaja Leningrad z Murmanskom, sovjetsko luko ob arktiku, kar je povečalo konfuzijo med ruskimi četami na skrajni severni fronti. Druga vest se glasi, da so finske čete dosegle železniško progo, ki je vitalnega pomena v transportaciji bojnega materiala in živeža ruski armadi na severu.

njen v bitki s špioni. Rumunija in Ogrska sta sosedni sovjetske Rusije na jugozapadu.

Domače vesti

Naši bolniki v La Salle

La Salle, Ill. — Jos. Frkol, član SNP, ki je bil dva meseca v bolnišnici, je bil 23. decembra toliko okreval, da ga pripeljali domov v domačo oskrbo, toda doma se mu je spet obrnilo na slabše in 30. decembra se je moral vrniti v bolnišnico St. Mary's. — V isti bolnišnici se nahaja Frank Struna, tajnik samostojnega društva Edinost. — Charles Just je zapustil bolnišnico po srečno prestani teški operaciji.

Clevelandске novice

Cleveland. — Na starega leta dan je v bolnišnici umrla Julija Mauser, roj. Majer, stara 31 let in rojena v Clevelandu. Tu zapuša moža, sina, dve hčeri, starše, tri brate in dve sestre. — Dalje je umrl Jos. Besenčar, star 61 let in rojen v Dobrovi pri Ljubljani. Po poklicu je bil klepar in v Ameriki je živel 34 let. Tu zapuša ženo in tri pastorka. — Dne 2. januarja je pa umrla Kristina Sinkovec, stara 25 let in rojena v Clevelandu.

Angleži napadli nemška letala

Spopad nad nemškim otokom

London, 3. jan.—Trije angleški bombniki so se včeraj zapletli v bitko z dvanaestimi nemškimi letali nad nemškim otokom Heligolandom. Ta je bila še druga bitka med angleškimi in nemškimi letalci nad tem otokom.

Angleški letalci minister je izjavil, da je bilo eno letalo sestreljeno, eno pogrešajo, eno pa je na varnem. Nemci so v tej bitki izgubili tri letala.

Berlin, 3. jan.—Uradna časopisna agencija DNB poroča, da so bili trije angleški bombniki uničeni v spopadu z nemškimi letalci nad otokom Heligolandom.

Bruselj, Belgija, 3. jan.—Obrambni minister je neznani, da so se tuja letala pojavila nad belgijskim ozemljem. Protiletalski topovi so jih pričeli obstreljevati in jih prepodili.

Danska bo branila svojo neutralnost

Copenhagen, Danska, 3. jan.—"Danska bo vzdržala svojo nevtiralnost in pripravljena je tudi na obrambo," je rekel premier T. M. Stauning v svojem govoru po radiu. "Na nemški predstavitelj, da bi evropske države mirno gledale na situacijo v finski republiki, ki se mora boriti proti ruskim četam, ki so invadirale njeno ozemlje. Mi upamo, da bodo pomagale Finski."

Ruski delavci se upirajo

Pariz, 3. jan.—Francoska časopisna agencija poroča o izbruhu revolte med delavci v ruskih industrijah, ki je sledila aretaciji več delavcev in vojakov kot posledica porazov sovjetskih čet na finskih frontah. Napol uradna Agence Radio je objavila poročilo iz Curiha, Švice, da bo več članov ruskega armadnega štaba postavljenih pred vojna sodišča na obtožbo, da so odgovorni za poraze čet na Finskem.

Sole v Toledu odprele vrata

Toledo, O., 3. jan.—Okrog 45.000 otrok se je vrnilo v javne šole, ki so včeraj spet odprele vrata. Šolski odbor je dal za preti sole 22. novembra zaradi finančne stiske. Deficit javnih šol znaša \$600.000.

KITAJSKO POROČILO O JAPONSKIH IZGUBAH

535.760 Japoncev ubitih in ranjenih

NOVA JAPONSKA OFENZIVA

Cungking, Kitajska, 3. jan.—Predstavnik kitajskega vojnega urada je včeraj izjavil, da japonske izgube v vojni s Kitajci, ki je izbruhnila v juliju l. 1937, znašajo 1.464.400 moških. Izmed teh jih je bilo 585.760 ubitih in ranjenih, ostale pa so pokosile bolezni ali pa so postali nesposobni za bojevanje iz drugih vzrokov.

Nevtiralni opazovalci trdijo, da so Kitajke številke o japonskih izgubah pretirane. Prej objavljeno japonsko poročilo pravi, da je bilo 1.218.462 Kitajcev ubitih od začetka vojne do decembra preteklega leta.

Po kitajskem poročilu ima Japonska armada 1.680.000 moških na Kitajskem. To tvori 49 divizij, 14 mešanih brigad in nekaj drugih vojaških enot.

Hongkong, 3. jan.—Vest iz japonskega vira se glasi, da japonske čete še vedno prodirajo naprej proti provinci Kwantung. Japonska ofenziva se je pričela severno od Kantona, glavnega mesta Kitajke. V bitkah v zadnjih dneh je padlo 15.000 Kitajcev in Japonci so zasegli veliko količino streliva in orožja. V provinci Kwantung je koncentrirana kitajska armada 100.000 moških.

Japonske čete so počitile ozemlje vzhodno od Kanton-Hankov železnice. Kitajska vlada v Suikvanu se je umaknila pred japonsko armado. Kanton so Japonci okupirali v oktobru l. 1938.

Šanghaj, 3. jan.—Britske avtoritete so naznanile, da bodo reducirale bojno brodogradnjo na reki Jangtao, ki ga tvorijo trinajst ladij in topničark, na tri. Bojne ladje bodo odrinile proti Evropi, kjer bodo sodelovale pri straženju morja in lovu na nemške podmornice.

Zatiranje sabotaže v Rumuniji

Zagonetni požari vznemirja jo avtoritete

Bukarest, Rumunija, 3. jan.—Militaristične avtoritete so pričele energično kampanjo, da zatirajo sabotažo, ki ogroža narodno obrambo. Preiskava je bila odložena po seriji zagonetnih požarov in eksplozij v tovarnah.

Uveljavljena je bila že odredba, da vsaka firma, ki izdeluje orožje in material, ki ga država potrebuje za svojo obrambo, je odgovorna za vse, kar se zgodi v njeni tovarni. To vključuje požare, eksplozije in druge oblike sabotaže.

Vojaštvo je že zadržalo več tovarn in čistilnic olja. Vojaške straže so bile podvojene zlasti v čistilnicah olja, kjer se je v zadnjih tednih pripetilo več eksplozij in požarov.

Nemčija in Latvija sklenili dogovor

Berlin, 2. jan. — Nemčija in Latvija sta sklenili dogovor glede izmenjave blaga v prihodnjem letu. Izvor blaga iz obeh držav se bo povečal. Detajli dogovora niso bili objavljeni. Nemčija je tudi sklenila pogodbo z Rumunijo glede povečanja izvoza rumunskega olja. Pogajanja so zdaj v teku tudi z Belgijo in Estonijo.

Novice iz starega kraja

Iz Slovenije

Ljubljenska tragedija

Ljubljana, 28. novembra.—V gozdu pred Višnjo goro se je davi odigralo poglavje ljubljenske tragedije, ki bi bila skoraj zahtevala dvojne mladosti življenj. V Delavskem domu v Ljubljani, kjer sta prebivala pod isto streho, sta se nedavno spoznala 19-letna služkinja Marija Erštevica iz Ločnega pri Prečnu na Hrvaškem in prav tako 19-letni brivski pomočnik Josip Brvčič iz Koprivnice. Oba sta živila v precej težavnih razmerah, pa se napaleta iskrena ljubezna med njima. Nekaj pa jima je vendar križalo pot in obupana, da si nikoli ne bosta mogla ustvariti sreče pod solncem, sta se odločila, da gresta skupno v smrt. Včeraj sta odšla iz Ljubljane in krenila proti Dolenjski. Prenočila sta v Grosupljah, davi pa sta nadaljevala pot proti Višnji gori. Ko sta prišla do gozda, sta stopila od ceste, legla in si prerezala žile na rokah. Šele čez čas so ju našli kmetje, ki so prišli napravljati drva. Oba sta med tem izgubila mnogo krvi, zlasti Erštevica, ki si je zadala globlje rane.

Kmetje so poskrbeli, da so oboje prenesli v mesto, kjer so jima nudili prvo pomoč, nato pa so iz Ljubljane poklicali reševalce. V zadnjem trenutku so ju prepeljali na kirurški oddelek. Skrbno zavezovanje zdravnikov bo najbrže rešilo mladi življenji.

SPREHOD MED CENAMI IN ŽIVILI

Ljubljana, 29. novembra.—Vojna vira zunaj v avetu v večji ali manjši meri vpliva tudi na naše gospodarstvo, izsodna in uvozna trgovina se spričo izjemnih razmer in ukrepov omejuje in povsem upravičeno se bojimo, da nas bo zajela občutna draginja. Vendar ljudje v maražem pretravajo in nam za zdaj še nikakor ne primanjkuje življenjskih potrebščin, kakor to trdijo nekateri črnogledi. Pač pa so se cene posameznih živil precej dvignile. Dolžnost oblasti je, da cene regulirajo v skladu s življenjskim standardom prebivalstva in se s pomočjo javnosti z vso silo bore proti brezvestni spekulaciji in nezakonitemu dviganju cen. Kakor beremo, pripravlja vlada proti naraščajoči draginji izjemne ukrepe. Treba bo pač dosti nepristranske strogosti in velike odločnosti, da se že v kalni zate vsak poizkus izrabljanja verižništva in spekulativstva na račun težkih, razvranjenih časov, ki jih preživljamo.

Pri pregledu cen mlečarjih izdelkov v drobni prodaji navajamo najnovejša številka. Špecerijaska cena bele moke niha med 3,55 in 4 dinarji za kilogram. Zaradi velikega povpraševanja na domačem trgu so cene moke precej zrastle. Zdi se, da bo pri navedenih številkah ostalo, a treba bo seveda še intervencij pri Prizadu. O sladkorju je bilo že dosti besede. Zadnja cena kristalnega belega sladkorja je 14 dinarjev kilogram, sladkor v kockah pa je po 15,50. Baje se bo podražil še za 50 par, kar pa nikakor ni v skladu z vladno odredbo, ki obljublja, da se bo sladkor za 50 par pocenil. Beokrajški listi so pred kratkem objavili vest, da bo vlada postavila enotno ceno sladkorju za vso državo. Kristalni sladkor bo stal 13 din kilogram, v kockah pa 15 din. Olje je poskočilo za 2 dinarja in prodajajo namizno olje od 18 do 24 dinarjev liter, jedilno olje pa od 18 do 20 dinarjev. Podražitev je prav za prav neumestna, ker imamo polne zaloge semenja, ki je po večini domačega izvora. Bojazn, da bo zmanjkalo riža, je za zdaj odstranjena, ker smo ga pravkar uvozili precejšnje količine. Uvažajo ga samo tuščilnice in je nekoliko dražji ko lansko leto. Prvo vrstni riž je v špecerijaski prodaji po 14 din kilogram, obljublja pa, da bo cena v nekaj dneh padla na staro višino. Kave pa primanjkuje, dasi smo v Ljubljani za nekaj tednov z njo za silo preskrbljeni. Draži se

močno in se gibljejo cene okrog 55 din, pražena kava pa 72, 84 in 120 din za kilogram. Kakšnih izgledov na pocenitev ni. V nekaterih drugih evropskih državah je s kavo še dosti težje. Milo se je podražilo zato, ker je nastalo po milu veliko povpraševanje. Navadno mlo računajo 13 din kilogram, terpeninov 15. Ni pa se treba bati, da bi mla zmanjkalo, ker uporabljamo za izdelavo lahko namesto uvoženega kokosovega olja domače, olivno olje. Milo ni zato nič slabše, še bolj masno, samo nekoliko bolj zeleno po barvi. Pri mesarskih produktih se je najbolj čutneje podražila slanina, drugače kalcinskih podražitev ni opaziti. Cena mesaške masti se giblje od 21 do 22 din, standardizirana špecerijaska mast pa 23 din kilogram.

Na živilskem trgu se gospodinjstva najbolj razburjajo nad cenami krompirja, ki ga prodajajo po 1 din 75 par in po 2 din kilogram. Pa so rekli, da je leterazila žile na rokah. Šele čez čas so ju našli kmetje, ki so prišli napravljati drva. Oba sta med tem izgubila mnogo krvi, zlasti Erštevica, ki si je zadala globlje rane.

Kakor so se torej cene nekaterih produktov zvišale, nikakor še ni na mestu prekomerno razburjenje. Ljudje se na debelo zalagajo za vsak primer. Kakor že rečeno, pa je čisto odveč pretirani pesimizem, ker smo razen redkih izjem še zelo dobro založeni z vsemi potrebnimi živili. Pravičen, strog red v trgovini in gospodarstvu nas bo obvaroval hudega.

Smrtina žrtve prometne nesreče
Litija, 29. novembra.—Smrt litijskega mizarskega mojstra Emila Koprivnikarja, kot posledica hude nesreče pred ljubljanskim kolodvorom, je izzvala v vsej Litiji sočutje. Koprivnikar je bil na pragu 50-letnice in se je udeleževal tudi v javnem življenju. Bil je posebno marljiv v gasilski organizaciji; bil je tudi v župnem vodstvu. Pri nas imamo še posebno trško upravo in njen načelnik je bil G. Koprivnikar. V zadnjem času je bil izvoljen tudi za načelnika gasilskega cestnega odbora. Prav to—kakor trde govorice—mu je bilo v nesrečo.

Prejšnji terek je imel zaradi cestnih zadev na kr. banski upravi v Ljubljani uradne posle. Po uradnih opravkih je nakupil še nekaj stvari za dom in delavnico. Po Miklošičevi cesti je odhitel na večerni vlak, da se odpelje v Litijo. Pred palačo Gra-

fike je neki motorist zadel v Koprivnikarja in ga je s precejšnjo silo zadel in odbil. Nesrečnika je vrglo kakih 14 metrov po trdem tlaku, dobil je nevaren notranji pretres, razen tega mu je udarec ob tlak pretresel možgane in preklal lobanjo.

Zdravniki so se trudili, da bi nevarno ranjenega oteli ušalošeni družini, vendar zaman. Več dni je ležal v nezvesti. Ker je bil Koprivnikar izredno močne narave—vso svetovno vojno je bil v jarkih in kasneje na Koroškem, pa je srečno odnesel zdrave ude iz vojne vihr—so menili, da bo prestal tudi te poškodbe. V torek zvečer pa so nastopile komplikacije in ranjenec je izdihnil.

Smrt mladenke pod vlakom

Ljubljana, 28. novembra.—Na progi med Verdum in Logatcem je železniški čuvaj naložil davi na razmesarjeno žensko truplo tik tira. Čuvaj je stvar takoj sporočil postajama na Verdum in v Logatcu ter obvestil tudi orožnike na Vrhniki. Na kraj nesreče je prišla orožniška patrulja, ki je v nesrečni spoznala mlado dekle iz Ljubljane, Danico Kovačevičovo iz Kosove ulice v Šiški. Orožniki so takoj obvestili policijsko upravo v Ljubljani, ta pa očeta nesrečnega dekleta, ki je pismošča pri šišenski pošti. Na Verd je prišla komisija železniške direkcije iz Ljubljane, ki je ugotovila, da je Kovačevičeva na odprti progi na nepojasnjen način padla iz vlaka, najbrž iz potniškega, ki prihaja v Ljubljano ob 19.20, ali pa iz brzca, ki prihaja nekaj minut po polnoči. Danica Kovačevičeva, ki ji je bilo komaj 25 let in je bila zaposlena v Šumiljevi tovarni v Ljubljani, se je v nedeljo odpeljala na Rakek, na povratku domov pa je doživela strašno nesrečo.

Z avtom po Ameriki

Ljubljana, 30. novembra.—Več ko dve uri in ob ogromnem zakladu diopizitov, številnih tudi v barvah, nam je v ponedeljek zvečer inž. Mitja Svigelj v svojem predavanju povedel na 15.000 km dolgo pot z avtomobilom po Severni Ameriki. Dvorana je bila do zadnjega zasedena in gotovo bi bila še enkrat in morda še večkrat, če bi vsi, ki jih zanimajo čudeži stvarstva in neznanj novi svet, vedeli, kako prijeten in kar tolažilen za današnji resni čas je bil ta večer.

G. predavatelj, ki je v uvodu sam ugotovil, da ne namerava podati sklenjenega potopisa o vseh pestrih doživljajih onstran morja, temveč le v besedi in sliki bežno seznaniti poslušalce z glavnimi značilnostmi nove celine, je začel svoja izvajanja ob pristaniku velikega prekomornika v New Yorku, od koder je pokazal serijo edinstvenih posnetkov iz tamkajšnjega sveta nebotičnikov. Za tem je popeljal publiko, ki se ga je kmalu oklenila z veliko pozornostjo in popolno tišino, dalje proti jugu v prestolnico Washington in nato naprej v vroče južne države ter na mejo proti Mehiki. Od tod se je na svoji poti obrnil spet proti severu, v Arizono in skozi svetle kanjone reke Colorado do obale Tihnega morja. Kalifornija je dejala sanj vsakega Američana, kaj šele Evropa. Los Angeles in Hollywood ter San Francisco so mesta, ki jih po bogastvu alik in tehnični veljavi skoraj ni enaki na svetu. Na povratku je g. inženir obiskal tudi divje in za-

Slika kaže poplavljeni holandsko ozemlje v bližini nemške meje.

Izplačevanje starostnih pokojnin

V mesecu januarju tega leta bo začela federalna vlada izplačevati mesečne pokojnine na podlagi zakona za socialno varnost. Podružni uradi v vsakem kraju širimo dežele že sprejemajo prošnje strani ljudi, ki so 65 let stari ali več, kakor tudi s strani drugih upravičencev. Kakor se pričakuje, bo tekem leta 1940 približno 900.000 upokojenih delavcev, postarnih žen, odvisnih staršev, vdov in nedeletnih otrok dobivalo mesečna plačila. In tako bodo milijoni, na brani od vlade za socialno varnost, začeli iti nazaj v cirkulacijo v obliki mesečnih pokojnin.

"Primarna" zavarovalna plačila
Mesečna plačila za zavarovane delavce same, ki nehaajo delati po starosti 65 let, se uradno nazivajo "primarna", da se razlikujejo od plačil za druge člane družin zavarovanih delavcev. Teh prošnji bo seveda največ. Vsa mesečna plačila, do katerih so drugi člani družine upravičeni, so itak odvisna od zneska primarnih plačil. Koliko kdo dobi na mesec, je odvisno od povprečnih mesečnih mezd, ki jih je posamezni delavec zaslužil do časa, ko gre v pokoj. Po prvotnem zakonu za socialno varnost edino merilo za pokojnine je bil skupni znesek zasluženih mezd, ki so bile prijavljene. Zakon je bil nedavno spremenjen in je bilo ustanovljeno novo merilo, ki je

puščene predele severne Kolumbije, od koder je prinesel najizvirnejše posnetke iz tisoletnih pragozdov, nadaljeval potem skozi puščavake predele v osrčju Amerike, ter spet dosegel bogato dolino Mississippija. Govoril je o Chicagu, o Niagari, o New Yorku in njegovi svetovni razstavi, vmes pa o neštetihi drobnih zanimivostih, med katerimi je bila marsikatera prijetna senzacija. Tam v Ameriki je vrsta ogromnih tehničnih naprav kakor jih ni nikjer drugod, tam je kopica novosti in lepote, o katerih Američani govorijo samo v superlativih in jim je res težko najti primere.

Slišali smo mnogo tega o Ameriki, kakor ji je gledal mlad in podjeten inteligent in videl smo marsikaj, nad čemer so strmeli celo ljudje, ki so videli že mnogo sveta. Kajti Amerika je drugi in drugačni svet kakor stara Evropa. Za svoja izvajanja je g. inženir žel burno odobravanje in morda bi bilo res ustrezno še, če bi večer ponovil.

mного v korist slabše plačanim delavcem. Po prvotnem programu bi bila znašala povprečna pokojnina \$16. Sedaj se pa pričakuje, da bo povprečna pokojnina znašala l. 1940 kar \$26 na mesec.

Na primer: Recimo, da John Tratnik, tekstilni delavec, doseže 5. januarja 1940 starost 65 let in želi iti v pokoj. Bil je redno zaposlen od l. 1936 (ko je socialna varnost stopila v veljavo) in dobival je plačo \$60 na mesec. V smislu zakonitega merila oziroma formule se takole izračuna, koliko bo znašala njegova mesečna pokojnina: 40 odstotkov od prvih \$50 povprečne mesečne plače, kar je \$20, k temu se doda 10 odstotkov od povprečne plače čez \$50, namreč 10% od \$10, kar je \$1. K temu skupnemu znesku od \$21 se doda povšek 1% za vsako leto zavarovanja, v katerem je zaslužil vsaj \$200. Ker je bil Tratnik zavarovan od l. 1936, prihajajo torej v poštev 3 zavarovalna leta (years of coverage). 1% od \$21 je 0,21, trikrat toliko je 0,63. Torej bo Tratnikova mesečna pokojnina znašala \$21,63.

Zakon, kakor je bil spremljen, pa določa plačila tudi za družino zavarovanega delavca. Ako ima John Tratnik ženo, ki je 65 ali več let stara, utegne ona dobivati mesečna plačila, ki znašajo 50 odstotkov od moževe primarne pokojnine; torej \$10,81. V takem slučaju bo skupna pokojnina za Tratnika in njegovo ženo znašala \$32,44.

Nadalje vsak odvisen otrok upokojenega delavca more dobivati mesečna plačila do starosti 16 let ali pa 18 let, ako redno pohaja šolo. Recimo, da John Tratnik, ko se upokoji, ima ženo, ki je šele 50 let stara, toda njegova dva otroka sta 10 oziroma 12 let stara. V takem slučaju Tratnikova žena ne bo dobivala dodatne pokojnine, dokler ne bo 65 let stara. Pač pa bo vsak otrok dobival po \$10,81 na mesec. Torej, dokler otroka ne doraste, bo Tratnikova družina dobivala skupno penzijo \$43,25. Po prejšnjem zakonu Tratnik ne bi dobival nikake pokojnine, ker supne meze od l. 1936 naprej ne bi znašale predpisanega minimuma. Vse, kar bi bil dobival, bi bilo enkratno plačilo približno \$75.

Vzemimo drug primer. Recimo, da je kdo zaslužil \$150 na mesec in je bil zavarovan 5 let. Ako je samec, bo njegova mesečna pokojnina znašala \$31,50, ako pa ima postarno ženo, \$47,25. Ako ima nedeletne otroke, bo vsak otrok dobival dodatnih \$15,75 na mesec.

Ker pokojnina raste z leti zavarovanja, bodo pokojnine v bodočnosti še večje. Recimo, da se v bodočnosti kdo upokoji po 30 letih zavarovanja in da je povprečni zaslužek znašal \$150 na mesec. Tada, ako je samec, bo dobival \$39; ako pa ima ženo, \$58,50. Po 40 letih zavarovanja bo pa dobival \$42 na mesec, ako je samec in \$63 na mesec, ako je oženjen. Ako ima otroke, seveda toliko več.

Za vdove, pastorkje in odvisne starše

Spremenjeni zakon tudi določa pokojnine za vdove po delavcih, ki umrjejo po 31. decembru 1939. Vdova bo dobivala tri četrtine moževe primarne pokojnine. Običajno se pokojnine bodo izplačevale le vdovam, ki so več ko 65 let stare, ali tudi o nim, ki so manj stare, ako imajo v svoji oskrbi nedeletne otroke po pokojnem delavcu. Otroci bodo pa dobivali isti znesek, ki bi ga dobivali, če bi bili oče živi. Ako ni vdove ali otrok, dobivala odvisni starši penzijo 50% od tega, kar bi bil delavec dobival.

—FLIS.

Holandska v kleščah dveh sprtih velesil

Totalitarna vojna je spravila nevtralna države v veliko zagnato. Posebno na zahodu, kjer so med tri mogoče velesile stanje ne Švica, Belgija in Holandska, vlada v političnih krogih zaskrbljenost za nadaljnjo usodo, če se tragični zapletilja med Nemčijo na eni ter Francijo in Anglijo na drugi strani res razvije v krvavo vojno grozinih dejanj.

Ludendorff je v svoji knjigi "Totalitarna vojna" napisal: Vojna je skrajni napor naroda, da ohrani svojo samostojnost. Zato je cilj tot. politike, da se v miru pripravi narod na boj, ki mora prineseti zmago ali smrt. Prihodnja vojna bo odločilna za nadaljnji razvoj človeštva. Zmota je, da mora biti vojna predhodno napovedana. Mobilizacijo je treba izvesti čimprej, posebno pa vpočitati tiste sile na kopnem, v zraku in na morju, ki so gibljive in lahko brez nadaljnjega prodora globoko v sovražnikovo ozemlje.

Uradno glasilo nemškega generalnega štaba "Die Deutsche Wehr" je v celoti privzelo ta načela in jih praktično v poljaki vojni tudi izvedlo. Toda ob Rennu, kjer se pripravila nova drama človeštva, je stvar drugačna. Dve mogočni selicobetonaki pregradi sta tu stojita nasproti. Kje so milijoni, ki bi jih nasproti kar tako hoteli vreti v gotovo smrt!

Zato je naravno, da v zahodnih nevtralnih državah jemljejo za primer nemške ofenzive v razmotrivanje vse možnosti prodora eventualno skozi Švico pri Baslu in dalje na Besancon, ali pa na severu skozi Belgijo in Holandsko. Po izkušnjah iz svetovne vojne je Belgija zavarovala svojo mejo, Holandska je pa šele letos pohitela z utrjevanjem svojih izpostavljenih vrat na vzhodu.

Ameriški publicist Edgar Ansel Mowrer je v Chicago Daily News iznesel senzacionalno odkritje o tako zvanem Eppovem načrtu vdora nemških čet skozi Holandsko do severnega morja in v Belgijo. Von Epp, general in bivši vodja Bavarske, je iznesel svoj načrt izrečno za vojni primer z Anglijo. Po tem načrtu naj bi nemška vojska obšla belgijske utrbe, prestopila reko Maas pri holandskem Limburgu ter napadla Albertov kanal med Liegem in Anversom. Cilj vojske bi ne bil Lille, temveč Calais. Druga vojska bi napredovala na obeh bregovih Repe in skušala zlomiti prvo obrambno črto Holandcev pri Ysselu. Severno od tod bi prodirala tretja vojska, v katere jedru bi nastopili tanki in oklopni avtomobili. Ta vojska bi operirala iz svojega izhodišča pri Benthemu, ter bi v naglih pohodih skušala čimprej doseči obale Zuherskega jezera, ki so ga Holandi pred leti izsušili.

Ce bi ta strategična poteza uspela, bi Nemci odrezali severno Holandsko. V primeru, da bi nemške čete prešle Yssel ali jo obale in bi dospela v del stare Holandske, preden bi jo utegnili Nizozemci poplaviti, bi lahko v 24 urah dosegli Severno morje ter zazvali vso državo.

Mowrer poenostavlja dalje, kako bi von Eppov načrt pripomogel Nemcem do izrednega oporišča za letalske ekspedicije v Anglijo. Akejski radij nemških bomnikov bi se povečal. London in vse glavne prometne žile Velike Britanije bi bile stalno pod nevarnostjo nemškega bombardiranja iz letal.

Seveda so se Holandi—tako kot lotili posla. Vlada je že stavila parlament v odobritev velike denarne vsote za narodno obrambo. Vzdrž vse holandske meje so postavili močne utrbe, zavarovali so važna mostišča in jih pripravili za primer, da bi jih bilo treba vreti v zrak. Posebno veliko važnost polagajo Holandi pripravi na naglo potopitev nizinskega dela Stare Holandske, da bi z vdorom vode ustavili prodiranje.

Nemci so vzdolž vse holandske meje postavili na razdaljo 40 do 50 milj od meje 15 velikih letališč. Razen teh je postavljenih še 4 drugih aerodromov, šest novih garnizijskih centrov v Lingenu, Rheinu, Lippstadtu, Rammu, Iserlohnu in Osnabruecku. V vseh garnizijah proti Holandski so vojaške posadke pojačane, zgrajena je vrsta utrdb za topove vsah kalibrov, moderne ceste za motorni promet vodijo proti holandski meji. Pri Urdingenu, južno od Duisburga, je zgrajen 80 čevljev širok most. Postavljenih je več detektorjev za signaliziranje letal, določeni so posebni oddelki za železniško policijo na holandski meji.

Vloga Holandske v primeru posostitve vojne bi lahko postala enaka usodi Belgije ob začetku svetovne vojne. Težko, da bi ena kakor druga stran velesil ostala obsirna, če bi se sovražnik spustil na njeno nevtravno ozemlje. Zgodovina je že v novejši dobi dokazala, da močnejši diktira slabejšemu in mirna, pa bogata Holandska bi lahko nekega dne postala igračka v rokah nepomirljivega boga Marsa.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 1. strani.)

venski javnosti, da se Jože Zorko, naš znani društveni in kulturni delavec v West Newtonu, nahaja v Pittsburghu v bolnišnici Mercy v kritičnem stanju. Čudno se mi vidi, da ni o tem še nihče iz West Newtona poročal.

Ko sem izvedel, da se Jože nahaja v bolnišnici, sem se takoj drugi dan odpravil v Pittsburgh in ga obiskal, kajti bila sva si prijatelja. Ko sem prišel k njemu, sem takoj videl, da je težko bolan in da le s težavo govori. Na vsa moja vprašanja je le priklimal ali odklimal, ali pa odgovoril z da in ne.

Ker mi ni bilo dosti znano o njegovi bolezni, sem skušal poizvedeti pri bolničarkah. Pri prvi je bilo vse poizvedovanje zaman. Ko sem vprašal drugo, mi je odgovorila, da je bolnik še na opazovanju in da njegova bolezen še ni dognana. Ve le toliko, da je njegovo stanje kritično, ker je že precej v visoki starosti. (Zorko je medtem že umrl.)

Thomas Podbevsek, 505.

Akcija proti tujim voditeljem unij

Washington, D. C., 3. jan.—Kongresnik J. P. Thomas, republikanec iz New Jerseyja, je naznanil, da bo predložil zakoniki oamutek, da ne bo nobena delavskaj upnja, ki ima nedravljanika kot uradnika, uživala zaščite na podlagi Wagnerjevega zakona. Načrt je namenjen proti takim unijskim uradnikom kot je Harry Bridges, predsednik unije pristaniščnih in skladiščnih delavcev (CIO) na zapadu. Bridges je bil rojen v Avstraliji in ni ameriški državljan.

Dolga stavka klerkov končana

San Francisco, Cal., 3. jan.—Stavkujoči kleriki, člani unije CIO, so sprejeli predlog glede končanja stavke, ki je trajala 54 dni in paralizirala promet v tujkajnji luki. Izrekli so že za vrnitev na delo na podlagi pogovora pogodbe iz preteklega leta, ki bodo v veljavi do sklenitve nove pogodbe. Stavka je bila oklicana 10. novembra, ko so se pogajanja z delodajalci glede sklenitve pogodbe razbila. V stavki je bilo prizadetih več tisoč pristaniščnih in drugih delavcev, ker niso hoteli prekoračiti piketne linije klerkov.

Najzanimivejša dnevna delavske vesti so v dnevniku "Prosveti". Ali jih čitate vsak dan?

Fotografija družine delavca Karla Schlichterja, ki je bila razstavljena v Los Angelesu, Cal.

NOČ PO IZDAJI

LIAM
O'FLAHERTY

ROMAN

Postlovenil
OTON ŽUPANCIC

"I, jeze, ki jo je Podgana kahal zoper Frankija," je odgovoril Gypo zaupno in z jako važnim obrazom.

"Na kakšno jezo namigavaš?"

"O, to pa je dolga povest," je vzdihnil Gypo, ko je stopil k pljuvalniku ter pijunil vanj. Nato si je potegnil kvišku hlače. S strahovitim hrupom si je odkaljal. Bil je silno mučno. "Naroči mi še enega zapovednik, preden zapro," je kliknil še enkrat z osupljivo malobrižnostjo.

"Nebeški kolovrat!" je bruhnil Gallagher. "Ti si mi potraten gost, ti Gypo. Ha, ha, ha! No, prav! Vsekakor si enega kozarčka še vreden."

Na skrivoma je pomežiknil Mulhollandu in Connorju, ko je šel k lini. Gypo je zaklecal skoraj zaničljivo za njim.

"Podvizaj se," je dejal, ko je pogledal z jeznim obrazom na uro, "samo še minuto imamo časa. Eno minuto je do enajstih."

Zopet so šle štiri čase okrog. Gypo je vzel svojo in jo na dušek pogoltnil. To pot je vzel Gallagherju brez vprašanja čašo iz roke. Tudi to je zvrnil na dušek, kakor da hoče javno pokazati svoje pivske zmognosti. Mulholland in Connor sta hitela s svojo pijačo, kakor da se bojita, da bo vzel tudi njuni čaši. Stopil je h kamini ter postavil prazni čaši nanj. Gledal je pet čas, ki jih je bil izpraznil, ter se široko smehljaj. Udaril se je po prsih, da je zabobnelo.

"Zdaj pa, tovariš," je dejal rezko Gallagher, "na dan s svojimi novicami. Pa nič golomišenja."

"Prav," je rekel Gypo ter potisnil naprej svojo ogromno glavo, da je bila videti kakor oven-zabljač, nenadoma pritrjen na njegovo ključnico. "Ali še pomniš Podganino sestro Suzie? Saj je bila svoje dni članica pri organizaciji. Ona —"

"Dobro," je hlastnil jezno Gallagher. "Pomnim jo. Kaj je z njo? Kaj ima ona s to stvarjo?"

"I, zakaj bi ne imela vsega kleka s to stvarjo? Imela je otroka, ali ne? Kaj ni pustila —"

"Kaj veš ti o njenem otroku?" je siknil Gallagher. Bil je mrtvaško bled.

"Nikar se ne buri, zapovednik," se je široko zasmejal Gypo in poškilil vanj. Bil je natrkan in nevaren. "Sem te dregnil v živo, kaj? No, jaz ne vem prav nič o tem. Lahko se pomiriš. Frank McPhillip je bil tistega črvička oče in se jo je branil vzeti. Spominjam se, kako sva bila z njim neko noč zadaj pri Cassidyju na polje, pa ti neko pride in pravi Frankiju, naj stopi za minuto okrog vogala. Došlo je ostal zunaj, pa sem pogledal za njim, ker sem sumil, da utegne biti kaj narobe. Pa sem našel njega in Suzie, ki ga je na vse pretege navijala. Kričala je in zahtevala, naj jo vzame nekam s seboj. Seveda se ni genil. Drugi dan je skočila v vodo. No, vidiš. Glavo smeš staviti, da je to spravilo Podgano pokoncu. Zavaljo tega ga je ovalil."

Gallagher je pogledal Mulhollanda. Mulholland je nagrbnil čelo in lahko stresel z glavo. Nato je radovedno pogledal Gypa. Connor je široko odprl usta in čudoma debelo gledal Gypa. Gypo si je natezal hlačni pas.

"No, zapovednik," je rekel, ko je opravi, "ali boš mož beseda in me sprejel nazaj v organizacijo?"

"Le počasi," je zamrmral sanjavo Gallagher in gledal v tla. "Najprej moramo tvojo izjavo potrditi. Ako je tvoja izjava pravilna, prideš lepo v redu nazaj." Nenadoma je pogledal kvišku, smehljaj se je iz iskrenimi očmi. Prijel je Gypa za desnico ter se mu prijateljsko zaupno smehljaj. "Poslušaj. Nocoj ob polni dveh bo seja preiskovalnega sodišča. Bodi tam. Mulholland te vzame s seboj tja. Dogovori se z njim, kje se sestane. Name se smeš zanešati, sodrug, da te posadim na staro mesto. Dobro si delal prej, tovariš, in spet boš delal dobro za osvoboditev svojega razreda."

Gypo je prijel Gallagherja za roko in jo je vneto stisnil. Nato je udaril s petami in odlično pozdravil. Nato se je okrenil k Mulhollandu. "Pri Biddy Burkovi bom," je zasepetal; "okrog ene. Tam te poiščem."

"Prav," je odgovoril Mulholland. "Lahko noč, fantje," je vzdihnil Gypo s krepkim, iskrenim glasom.

Nato je odkorakal iz sobe. S petami je čvrsto bil ob tla in se odhrkaval.

Dve sekundi so vsi molče gledali za njim. Potem je nekdo zaklical: "Polijska ura, gospoda, policijska ura." Gallagher se je zdrzil. "No, vrag me vzemi," je vzdihnil ter si udaril z levico ob desnico.

"On je," je siknil Connor in planil z odprtimi usti k Gallagherju.

"Tiho, prismođa," je usekal Gallagher. "Poslušaj, zapovednik," je razburjen kričal Mulholland; "on je. Prišedem, da je, zakaj —"

"Pojdi k vragu," je zarohnel Gallagher. "Kdo te vprašuje za tvoje mnenje? Poročaj mi. Hitro, hitro. Brez dolgovestnosti."

V kratkih, sunkovitih skokih, z naglimi kretanji je Mulholland opisal vse, kar se je dogodilo na Tittovi cesti št. 44, Gypovo razburjenje, kako mu je padel denar na tla, kako ga je dal McPhillipovski, kako je odvihral iz hiše. Potem je začel nenadoma pripovedovati vse, kar je storil, odkar ga je ob osmih spravila na noge novica o smrti Francis McPhillipa.

"Pusti to," je zavpil. "Ali je našla policija na številki 44 kake papirje? Ne. Dobro. Ali so našli kaj pri njem? Ne veš. No, to ti bo laže zaslediti jutri pri mrliškem ogledu. Zdaj pa naprej. Drži se Gypa kakor klošč. Zalezi vsako malenkost, ki jo le moreš. Privedi ga točno v Bogy Hole ob polni dveh. Izgini."

Mulholland je brez vsake besede izgignil. Gallagher se je obrnil k Connorju.

"Ti, Connor. Spravi na noge šest mož svojega odseka. Zajmite Mulligana. Privedite ga v Bogy Hole. Podvizaj se."

Connor je nekaj zamomljal in izgignil. Gallagher je ostal sam; v misli zatopljen je strmel v tla. V sosedni sobi so prepevali pijani glasovi. Noge so drsale. Bobneč glas je venomer klical: "Polijska ura, prosim, gospoda, policijska ura."

Gallagherju so se oči sanjavo razprle. Vzdihnil je.

"Samo še najmanjša špranjica," je zamrmral sam pri sebi, "in vse se razpoči. Potem je z menoj v kraju. Zdrobiti moram tega prokletega ovaduha, pa bodi kdor že. Nemara da je Gypo. Nemara je podgana, čeprav je to jako dvomljivo. Pa to ni važno. Važno je to, da imamo ovaduha... Mili Bog! Ovaduha je velika nevarnost. Vsi so zoper mene. Samo strah me varuje. Tega dečka jim moram postaviti za vzgled."

Glas mu je polagoma zamrl. V sobi je zopet zavladala tišina. Soba je bila vroča in za topla, vsa je dišala po postani pijači in tobaku. Strmel je v tla.

Iz luknje je pokukal ščurek, si ogledoval razlitek od pijače štiri palce pred svojim smrčkom ter zopet izgignil. Pozneje izleze zopet in posreba razlitek.

Od daleč je prihajalo polno zvokov, kakor da se tam marširajo godi.

Nato je Gallagher sunkoma dvignil glavo. Vzdihnil je in naglo stopil k lini. Potrkal je s členki. Skoraj tisti hip so se vzdignila vrata. Prikazala se je lepa rdeča glava. Gallagher je pokimal. Rdeča glava je zopet izgignila, vrata so se apustila. Gallagher je čakal. Tri sekunde nato so se tiho odprla majhna vrata na levi, točajka je stopila v soboto in skrbno zaprla duri za seboj. Pohitela je nemudoma k Gallagherju ter mu vrgla roke okrog vratu. Naglo ji je večkrat poljubil ustnice. Nato je razrahljal njene roke.

"Imaš kaj zame?" je vprašal.

Prikimala je in potegnila iz nedrj svoje črne obleke kos papirja. Vtaknil si ga je v dežni plašč.

"Dobro," je zamrmral kakor v sanjah. Nato jo je zopet poljubil na ustnice in jo potapljaj po licu. Stopil je korak od nje, ona pa se ga je oklenila. Držala ga je in mu posece gledala v obraz.

"Ali mi nimaš nič povedati, Dan?" je šepetala skoraj ihto.

"Za božjo voljo, Kitty, bodi pametna," je zamrmral osorno. "Zdaj ni čas za komedije. Položil si je prst na grlo. 'Do tole mi sega. Vsa organizacija je v nevarnosti.'"

"Moj Bog! Kaj pa je, Dan? Povej mi."

"Ovaduha. Na svidenje jutri. Pusti me. Lahko noč."

Poljubil jo je na čelo. Roke so ji omlahnile. Ni ga bilo več. Potrta je gledala za njim. Nato se je zdrnila ter se zagrabil za prsi.

(Dalje prihodnjik.)

Voditelji organizacije Associated Farmers v okraju Maderu, Cal., ki so bili pozvani pred senatni odsek za civilne svobodščine.

Takle lovek, pa gleda za našo Meto — le kaj si domišljuje?"

Prav za prav je bil Porsing namenjen na polje. Še poprej je moral pa dati duška svoji jezi. Stopil je v hišo in brnil s poti majhno pločevinasto skledo, ki se je ropotaje zvalila po kamenitih tleh. "Meta! Meta! Kje si? Govoriti moram s teboj."

Njegova hči je glavo boječe pomolila skozi vrata:

"Kaj se je pa vendar zgodilo?"

"Zdaj sem vaju razkrinkal. Svetujem ti, da fanta v bodoče pustiš na miru!"

"Kaj pa govoriš? Katerega fanta?"

"Katerega neki? Onega s pristave."

Metin obraz je zalila živa rdečica. To je očeta še bolj podžgalo.

"Ta je lepa! Poznaš ga torej. Brez naše vednosti sta se shajala. Kako dolgo že? Odgovori!"

Toda še preden je mogla Meta odgovoriti, je prišla tudi njena mati. "Kaj je že spet, Peter? Ali se je kakšna nesreča zgodila?"

"Da. Tudi srečo bi jo lahko imenovali. Ali si moreš misliti, Marija, da se Meta brez najine vednosti shaja z onim s pristave?"

"To vendar ne more biti res?" je zastokala Marija. "Meta! Zakaj si nam pripravila še to skrb? Takšen človek, ki nič ni in ničesar nima."

Meta si je pa medtem opomogla. Odgovorila je:

"Denar ni najvažnejše."

"Tako!" je dejal oče. "Slišiš, Marija? Vse, kar sva leta in leta prihranila, ni nič, zdaj, ko ji ta nepridiprav roji po glavi."

Marija se je razhudila: "Če ga vzame, ne dobi od naju niti belčica!"

"Nesmisel... saj ga ne sme vzeti."

"In ga bom kljub temu vzela!" Meta je od razburjenja pobledela. "Ne pustim ga in ga ne pustim. Pozabila sta najbrže, da sem doročala."

Tako. To bomo še videli, kdo je tukaj doročal. Drevi naj pride sem, z njim bom govoril. Če te ljubi, potlej naj se s teboj zaroči. Nobenih skrivnosti ne maram. To je samo podlaga za govorice. Zdaj veš?"

"Toda Peter?" je tožila Marija, "ali si ob pamet? Saj si ravno poprej rekel, da je ne bo do bil?"

"Seveda — če pa sama po vsej sili hoče, naj ga pa ima. Nobene besede več. Če ga drevi ne bo, jo spodim od hiše."

Po teh besedah je Porsing odšel na polje. Toda dečo mu ni šlo od rok. Hodil je okrog, da bi hlačil svojo jezo.

Ko se je za kosilo vrnil domov, je bil spravičnejše volje. Toda tega ni hotel pokazati. Molče je pójedel kosilo. Metine objokane oči je nalašč spregledal. Najbrže sta se z materjo prepirali.

Legel je mrak. Porsing je sedel v sobi. Bil je strašno slabe volje. Naposled je nalašč korake na hodniku. Porsing je začel vneto iskati tobak in se je s hrbotom obrnil proti vratom. Tudi potem se ni ganil, ko je zaslišal Metin glas:

"Moj zaročenec je tu!"

Potlej se je sunkovito obrnil in presenečen pogledal mladega moža na pragu.

"Kaj? Saj to je vendar oskrbnik s pristave?"

"Seveda — kdo naj bo pa drugi?"

"Ali je on tvoj zaročenec?"

"Ali ne bi napravili konec tej komediji?" je vprašal oskrbnik.

Slovo

Aleksiej

"Meta in jaz sva zaročena. Ze Enajst let mi je bilo tedaj."

Poklicali so me z vrta. Igral sem se med sadnim drevjem, cvetočimi, zelenimi grmi, visokimi smrekami in košatimi bukvami; izpred prstastih mogočnih korenin starodavne lipe na grajskem dvorišču so me poklicali. Gojene so bile tedaj še steze, vse posute z drobnim, belim peskom, in šipe v verandi so se še lesketale. Sinje nebo, beli oblaki in prostrano zeleno Barje s tajinstvenima Krimom in Mokrcem. Po njivah so pospravljali krompir; preko hriba pa je odmeval veseli hli-hoot hlapcev, ki so priganjali voliče.

Vstopil sem.

V veliki sobi se je svetil parket. Gardine so bile odgrnjene in sončni žarki so slikali po stenah, vseh okrašenih s starimi lovskimi slikarji, rumene lipe. V kotu blizu kamina je star klavir, črn in ogromen...

Pred mano na fotelju je sedel oče. Na stolu poleg je imel razložena zdravila, različno drobna-rijo in časopis. — Kakor vedno. Prijazno se mi je nasmehnil, iztegnil roko in rekel:

"Kako si že velik in razumen, ti sinček..."

Dolgo, dolgo me je gledal s svojimi prijaznimi, malce otožnimi očmi, in kako prijetno je bilo, držati njegovo roko.

"Na svidenje, Janezek..."

Odpejali so me k avtu, ki je čakal. Teta in mama sta se vsi resni pogovarjali, sestra pa je jokala. Sonce je sijalo in jasna je oživila pokrajino. Radost je dihal iz vsake bilke, cvetke, kamenčka in se drhte dvigala bog ve kam. Vse je bilo veselo in praznično, saj je čakal avto! Zabrnul je motor in v hipu me je vsega obšla ona veselja, nestrpna tesnoba pred vožnjo. Tako sem se za vedno poslovil od očeta.

Nikdar, niti danes nimam občutka, da ga ni več. Pogreb z vsemi zunanjimi formalnostmi se me ni prav nič dojmil. Izgnili so ti dogodki, kakor izgine marsikaj v mladosti; kakor ga-

precej dolgo, ne da bi kdo vedel zato. Zdaj pa izvem, da ste naju razkrinkali in da ne dovolite, da bi se poročila."

"Zakaj pa ne — vi ste mi kot zet dobrodošli. Toda tega ne razumem... tega sploh ne razumem..."

"Marija, pojdi hitro čestitat! Saj sploh ni tisti!"

Tudi matere je bila sama ljubeznivost. Mlada dva sta bila kar zmedena od nenadnega privoljenja.

"Kdo na svetu naj bi pa bil?" je naposled Meta vprašala vsa začudena.

"Tisti študent!" je rekel njen oče.

"Kako je pa to mogoče?"

"Prav lahko. Danes je ležal zunaj pri naši ograji in gledal na vrt. In ko sem ga vprašal, kaj išče, je rekel 'Meta', češ da je to njegova stara ljubez. Ali ti to razumeš?"

Oskrbnik se je nasmehnil. "To bi vam pa jaz utegnil razložiti. Stvar je namreč taka: Tisti študenta živalstvo ali kaj že. In v tem letnem času povsod išče pajke. O njih mi je pripovedoval na dolgo in široko in dosti sem se naučil pri njem. Vsi pajki imajo pa imena in najnavadnejši se imenuje 'meta' — meta segmentata, mislim. In tega je očito misli."

vran v strmi steni nad previsom. Kadar pa se spominjam očeta, se mi vselej zdi, ko da se je preselil v neko oddaljeno, srečno deželo in tam me čaka. Pogreznjen v star fotelj, noge zavite v odejo in s knjigo v roki. In ko bom prestopil prag starodavne sobe, se bo zganil, nasmehnil, mi prijazno stisnil roko in me pogledal s svojimi tožnimi očmi. Sedel bom na pručko ob njegove noge in glavo bom naslonil na rob fotelja. On pa me bo pogladil po lasih in pričel čitati, kjer se mu bo odprlo. Tako bova sedela do večera, ko bom zaprl oknice, spustil gardine in prižgal veliko petrolejko sredi sobe. Strah bo hodil po koteh, sedel za klavir in zaigral. Jaz pa bom zakopal svoj obraz v njegovo naročje in bom sanjal...

HUMOR

Strog stanodajalec

— Dobro, vzamem vas na stanovanje, ali samo s pogojem, da nimate otrok, mačke, psa, kanarčka, klavirja ali radia.

— Ne, nič nimam tega. Imam pa nove čevlje, ki škripljejo — vas to mogoče ne bi motilo?

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vas pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklopu 11. redne izdaje so lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveto stane za vse enake, za člana ali nečlana \$6.00 za eno leto naročnine. Ker pa člani še plačajo pri anketiranju \$1.20 za tednik, so jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vrzoka, roči, da je list Prosveto za člana SNPJ. List Prosveto je vna lastnina in gotovo je v vsaki družini takdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cene lista Prosveto je:

Za Zdrav. države in Kanado.	45.00	Za Člone in Chicago je...	87.50
1 tednik in...	4.00	1 tednik in...	6.50
2 tednika in...	7.50	2 tednika in...	11.00
3 tednike in...	11.00	3 tednike in...	15.50
4 tednike in...	14.50	4 tednike in...	20.00
5 tednikov in...	18.00	5 tednikov in...	24.50
Za Evrope je...		90.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vna lastnina.

Pojasnile: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli pred od druzine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto lista Prosveto. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo unižati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družina št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga priplajte k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

2).....Čl. družina št.....

3).....Čl. družina št.....

4).....Čl. družina št.....

5).....Čl. družina št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Otroška

Mali Ivo je bil z očetom v kinu in je gledal, kako si indijanska plemena mažejo obraz z barvami.

— Zakaj pa to delajo, očka? vpraša Ivo očeta.

— To je indijanski običaj, kadar se pripravljajo na vojni pohod.

Drugi dan prihiti Ivo k očetu in mu ves razburjen pravi:

— Očka! Mamica se pripravlja na vojni pohod.

Nevaren prepri

— In potem sem mu še rekel: če si evropski prvak v rokoborbi težke kategorije, to še ni razlog, da bi bil tako nesramen nasproti meni.

— In kaj ti je odgovoril na to?

— Ne vem, ker nisem slišal — dnesli so me v bolnišnico.

Listen to and Advertise over

PALANDECH'S YUGOSLAV RADIO

Folk Songs and Music

Tamburitza Orchestra

Station WWAK, Every Sunday 1 to 3

555 E. Clark St., Chicago — Har. 9006

Slovanska reciprociteta

Vam je li znano, da je bil znani hrvatski avtor iz let 1865-1885 August Senca, po rodu Ceh in njega pravo ime Sejnoha?

Dalje, da je bil Francis Aleksander Zach slavni srbski general, ki se je boril s Turki leta 1870 in zopet 1877-1878 češke narodnosti, rojen v Brnu na Moravskem? V Ameriki pa Joseph Triner priseljenec iz Češke, oni, ki je postavil Trinerjevo Grenko Vino na trg pred 50 leti — katero slavi sedaj "zlato obletnico," v izboljšani formi. Vitamin B-1 daje pomoč prebavnim neredom in je novo izboljšano vitaminizirano Trinerjevo Grenko Vino.

Vprašajte trgovca z zdravili za zavojček z rudečim napisom "New and Improved Formula."

Potrebuje razprodajalce: Pišite na: Jos. Triner Corp., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

(Adv.)

Pajki prinašajo

srečo

Napisal E. Bertlesen

Lepega, sončnega dopoldne je stal Knud Porsing na svojem dvorišču in gledal po cesti. Le kdo je ta človek, ki prihaja po cesti in tako čudno gleda v tla? Gotovo je tisti študent, ki zdaj stanuje dol pri pristani. Pravi jo, da je lastnikov sorodnik in da ga je naporen študij preutrudil. Zato si mora na delu na svezem zraku spet opomoči.

Zdaj je šel ravno počasi mimo vrta, ko da bi nekaj lakal.